

OSKARŻON (102) *part praet pass pf*

oskarżon (57), **oskarżony** (45).

-rż- (94), -rz- (8).

Pierwsze o oraz a jasne. ◊ *W formach złożonych drugie o jasne.* ◊ *W formach niezłożonych:* -on (12), -ón (9); -on *OpecŻyw* (2), *OpecŻywSandR*, *MurzHist* (6); -on : -ón *Mącz* (2:4), *SarnStat* (1:5).

sg m N oskarżon (57), oskarżony (24); ~ (*attrib*) -ony (5); ~ (*praed*) -on (57), -ony (19); -on *OpecŻyw* (2), *OpecŻywSandR*, *TarDuch* (2), *BielŻyw*, *MurzHist* (7), *GroicPorz*, *UstPraw* (6), *BibRadz* (2), *BielKron* (11), *Mącz* (6), *RejPos* (4), *BudBib*, *ArtKanc* (3); -ony *NiemObr*, *LatHar* (5), *SiebRozmyśl* -on : -ony *ModrzBaz* (1:1), *WujNT* (3:2), *SarnStat* (6:7). ◊ *D* oskarżonému (3); -ému (1), -(e)mu (2). ◊ *A* oskarżon(e)go (3). ◊ *L* oskarżonym (1). ◊ *f N* oskarżoną (1). ◊ *D* oskarżon(e)i (1). ◊ *A* oskarżoną (1). ◊ *pl N m pers* oskarżeni (8). *subst* oskarżon(e) (1). ◊ *D* oskarżonym (1). ◊ *A subst* oskarżon(e) (1).

Składnia dopełnienia sprawy: oskarżon(y) od kogo (17), przez kogo (8).

Sł stp s.v. oskarżyć; *Cn brak*, *Linde bez cytatu s.v.* oskarżyć.

praw. Ten, któremu przypisano winę, zarzucono czyn niezgodny z prawem; pozwany przed sąd; *delatus* *PolAnt*, *Mącz*, *Modrz*, *Calep*, *JanStat*; *accusatus* *Mącz*, *Vulg*, *JanStat*; *reus* *Mącz*, *Calep*; *diffamatus* *BartBydg*; *criminatus* *Mącz*; *obnoxius* *Vulg*; *culpatus* *JanStat* (102) : *Diffamatus*, oszoczony, oskarżony *BartBydg* 214; *LibMal* 1553/175; stanu każdego człowiek ieden za drugiego występek niema być karan/ wyiawłzy by przez winnego był ofkárzon/ á wywieść fię niemogł/ táki wedle wystepku ma być karan. *UstPraw* B3v, 14; *BielKron* 101v *margin*, 111, 140v, 148v, 200, 315; *Mącz* 8b, 85c, 97b, 163a, 485d; *RejPos* 192v [2r.]; *Calep* 243b, 295a, 922a; [*Jezus*] Wiedzion do Piłatá/ y ofkárzon. *WujNT* *Luc* 23 *arg*, *k*. Cccccc; Iż mężobóycy ofkárzeni/ y przez nas do wieże fkazáni/ tákową kaźń ná dnie w wieży máią cierpieć rok y zupełné fześć niedziel *SarnStat* 608, 157, 262, 586, 921.

oskarżon(y) do kogo (111): *MurzHist* F3, M, V3; Tego to [*Papieża Sylweryjusa*] mufieli kfięza wybrać *Papieżem* z rofkazánia *Theodatá* krolá *Gotfkiego*/ fkađ ofkárzon do *Cefárzá* *Iuftynianá* przez *Wigiliá* *Dyakoná* *Rzymfkiego*/ iżby chciał záfię *Gottom* *Rzym* podác. *BielKron* 163, 143, 148v, 153; *RejPos* 192; *Ktoryby* [*sędzia*] wiedzác á rozumiejąc niefpráwiedliwie co ofáđził/ *ktoryby* też iákie dáry wziął/ ten do *Krolá* y wfzytkie^{go} feymu ofkárzony á práwem przekonány/ [...] y słuźnemi kaźniámi áż do wcięcia głowy ma być fkarán. *ModrzBaz* 88v, 122; *NiemObr* 156.

oskarżon u kogo (3): *RejPos* 191v; Ale po pułtoru lat [*Paweł*] ofkárzon był od *Zydow* v *Gállioná* *ftárofty*. *WujNT* *Act* 18 *arg*; *SarnStat* 700.

oskarżon(y) komu (3): *Iezus* ofkárzon *Piłátowi*. *OpecŻyw* 117v; *OpecŻywSandR* *n1b* 4v; *SarnStat* 747.

oskarżon(y) o co (23): *TarDuch* *Ev*; *MurzHist* F3, G2v, M, V3; *ZLoczyńcá* wedle *Práwá* niema być ná męce o więcey rzeczy pytan iedno o kthore ieft ofkárzon *GroicPorz* ii2v; *Vftáwiliłmy*/ iż gdyby kto był trzy rázy w *Sądzye* ofkárzon o *złodzyeyftwo*/ tákowy choćby wrocił ono co weźmie/ tedy iednák [...] nie ma być wzięt w żadne doftoieńftwo *UstPraw* I3v, Bv, E3v, 13; *BibRadz* *Act* 23/6; *BielKron* 119v, 153; *NiemObr* 156; *WujNT* *Act* 19/40, 23/29, 26/7; *SarnStat* 156, 408 [2r.], 700, 701, 702.

oskarżon przed kogo (1): O ty potym łkárby ofkarżon [Manlijus] przed Senat iż ich zátáił/ poiman á zepchnion s łkály. *BielKron* 119v.

oskarżon(y) przed kim (13): Ofkarżon był Socrates prred [!] połpolftwe^m Attenfkim, iakoby fie náfmiewał z Dębu, ze pła y z kozła ktore oni za bogi chwalili *BielŻyw* 54; *MurzHist* C2; *UstPraw* E3v; *BibRadz Ier* 26 arg; delatus est apud Senatam, Oskárżon yeft przed ráđą. *Mqcz* 123a, 26ld; BYł człowyek ieden bogáty/ kthory miał włodárzá swoiego/ á then był ofkárżon przed nim/ iżby márníe miał rozłzáfowác dobro iego. *RejPos* 191; *BudBib* 2. *Mach* 14/37; O Páníe IEzu Chryfte/ [...] przed niełpráwíedliwym łędzią Piłatem ofkárżony *LatHar* 306, [541]; *WujNT Act* 24 arg; *SarnStat* 156; *SiebRozmyśl* C.

Ze zdaniem dopełnieniowym [w tym: iż (4), aby (2), iżby (2), jakoby (2), że (2)] (12): *BielŻyw* 54; *KromRozm I* G3v; *MurzHist* C2v; Po rozmáitým przełłáđowáníu ktore podeymował dla krześcíáńfkíey wíary [Pawel św.]/ przez łtárłze był ofkárżon do Neroná/ iż wiele ludu ná łwá wíarę s Piotrem s. náwíedli. *BielKron* 143, 119v, 138v, 163, 163v; *Accusatus est repetundarum vel de repetundis*, Oskárżon yeft że niepobożnie zdárł poddáne gdy był łtárołtą *Mqcz* 296b, 68d; *RejPos* 191, 191v.

W połączeniu szeregowym (1): áby káždy/ którégobykolwíek był łtanu/ ofkárżony ználeżony y dławiony o złodzieyftwo [notatus, culpatus, infamatus de furto *JanStat* 620]/ álbo o łupy/ powinien łwá niewínnóść łobie równíemi w łtanie y w powadze łwíáđki w téy łíczbie/ íákoby łzłáchećtwá łwégo dowodźíc miał *SarnStat* 702.

W porównaniu (1): Ná dźíen píerwłzey godźíny/ Iezus był prowáđzon/ przed Piłatá łędzíego/ íák zdraycá ofkárżon *ArtKanc* D11.

Wyrażenia: »fáłszywíe ofkarżon(y)« (7): *OpecŻyw* 120v; Iezu którýs od fáłłzywých naprawíonych Swíáthkow fáłłzywíe ofkarżon był. *TarDuch* C2v, C3v, Ev; *KromRozm I* G3v; *BielKron* 199v; *LatHar* [541].

»od fáłłzywých łwíáđków, przez łwíáđki fáłłzywíe ofkarżony« (4:1): *TarDuch* C2v; Włpomní y ná boleść/ ktorąś miał/ [...] gdyś od vcźníá twégo włáfnego był wydány/ [...] od fáłłzywých łwíáđkow ofkárżony *LatHar* 290, 274, 306; *SiebRozmyśl* C.

»niespráwíedliwíe ofkarżon(y)« (2): *ArtKanc* D9v; Czégo Míkołáy przáł/ y vłkarżáł fie/ że niełpráwíedliwíe był od niego [Marcina] ofkárżony [iniuste se ab eo accusań *JanStat* 598]/ gdyż tych píeníędzy nie łtráćíł *SarnStat* 625.

»oskarżon bez prawdy« (1): KRYftus náłze zbáwíenie/ ktory grzechu nie znáł/ dla nas íákó złóczyńcá/ był w nocy poiman/ wíedźion przed łąd Duchowny/ ofkárżon bez prawdy/ vplwan, wzgárdzon, y pośmían/ íák nám písmo łwíáđczy. *ArtKanc* D10v.

»oskarżona strona« (2): *Comperendinati rei*, Oskárżona łtroná którey rzecz yełcze ná łądzie wísy/ która yełcze nie yełt przekázona [!] albo wolno pułłczona. *Mqcz* 62b, 62b.

Szeregi: »obniesion í ofkarżon« (1): íełłí Márłzáłek nie bęđźíe połłuzen/ tedy íákó niepdłuzny do włáđzy y mocy Séymu Wáłného/ ktory blíłko bęđźíe/ niech bęđźíe obniesíon y ofkárżon [*deferatur JanStat* 295]. *SarnStat* 313.

»oskarżon(y) i obwinion(y)« = *accusatus, (seu) inculpatus JanStat [szyk 2:1] (3):* iż oskarżony y obwiniony o fałszywą monetę który iźláchćic/ ktorégokolwiek łtanu y dołtoieńłtwa/ ma bydź pozwan przed ołobę nálezę/ z wrzędu nálezęgo. *SarnStat 408, 408 [2 r.]*.

α. *W funkcji rzeczownika (9)* : Litera salutaris. Litera A. przez którą łędziowie wolno pułzczáli oskarżonego. *Mącz 195d, 412d; ModrzBaz 21 [2 r.]*; A iefli inaczéy zechce vczynić/ á po wyłzćiu roku chciałby łie práwować: tedy oskarżony łłufźnie przez łwiádki godné bęđzie powinien y może dowieźdź/ iż iefł nie winien. *SarnStat 700, 203, 242, 700*.

oskarżony o co (1): A iefli oskarżonému o złodźieyłtwo á iefłcze nieprzekonánému łkażą o łobie łpráwę z pewną łiczbą łwiádków dać *SarnStat 702*.

Synonimy: obwiniony, obżałowany, odniesiony, pozwany.

Cf OSKARŻYĆ

EW